

Politisk økonomi som tegneserie og dogmatik

Tegneserieudgave af Pikettys »Kapitalen i det 21. århundrede« er overfladisk, og introduktion til marxistisk økonomi af engelsk trotskist er floskelfyldt og manipulerende.

AF OLE WUGGE CHRISTIANSEN

Der er i den sidste måned udkommet to danske bog-introduktioner til politisk økonomi på dansk.

Den ene er en oversættelse af en række artikler af en britisk marxist og trotskist ved navn Rob Sewell: *Marxistisk Økonomi - Fra basale begreber til moderne kriser*.

Bogen er en introduktion til (nogle af) de grundlæggende begreber i marxistisk økonomisk tænkning – men samtidig også et bud på en forståelse af den nuværende krise. Hævder den.

Den anden bog er en tegneserietolkning af den franske økonom Thomas Pikettys bog *Kapitalen i det 21. århundrede*, der er tegnet og fortalt af nordmanden Esben S. Titland.

Tegneserien hedder *Piketty på 5 minutter* – og selv om det tog mig længere tid at læse bogen, så er det ganske rigtigt en meget letlæst introduktion til Pikettys debatskabende bog.

Ulighed på fem minutter

Bogen giver i ultrakort form et historisk rids over ulighed som et økonomisk problem fra industrialismens fødsel og til i dag.

Selv om tegneserieformen lægger op til en humoristisk distance til problemstillingen – Piketty tegnes konsekvent med en slående lighed til Tintin – ruller man ikke rundt på gulvet af grin. Man får i stedet nogle billeder af livsbetingelser og økonomisk teori i de sidste to hundrede år.

Men ikke nogen reel diskussion af problemer i økonomisk teori.

Bogen griber ganske vist fast i, at efterkrigstidens forståelse af økonomisk vækst som kilde generel velstand og bekæmpelse af ulighed, i praksis ændrede karakter med neoliberalismens indtog i USA og Europa. Og at den udjævning af ulighed, der skete i højkonjunkturen efter 2. Verdenskrig er en historisk undtagelse – med mindre man griber politisk ind.

Men det bruges kun som et afsæt for at vise, hvordan det gav inspiration til Pikettys opstilling af et forskningsprojekt om historisk undersøgelse af forholdet mellem økonomisk vækst og ulighed.

Det er i den udforskning, at han opstiller en grundtese om, at hvis afkastet af kapital (r) er større end den omgivende økonomiske vækst, så øges uligheden – først og fremmest fordi kapitalindtægter er mere skævt fordelt end lønindkomster.

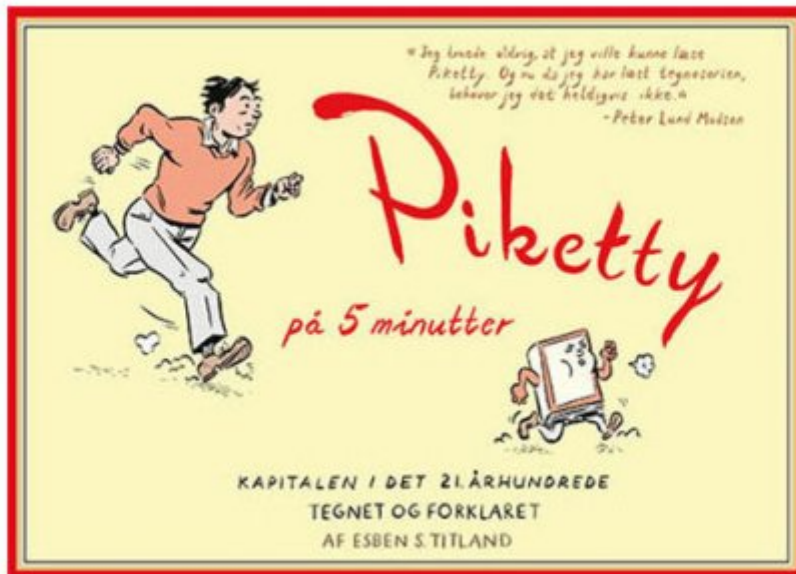
Den matematiske formel for den forståelse, $r > g$, bliver grafisk understreget ved at den opstilles på seks forskellige måder på en side i bogen.

Den bliver til gengæld ikke problematiseret.

Som en pædagogisk introduktion til Pikettys bog fungerer tegneserien godt.

Men jeg har svært ved at kunne se en politisk »nødvendighed« bag udgivelsen af bogen – eller i hvorfor det skal ske i tegneserieform.

Min skuffelse hænger måske sammen med, at det interessante i Pikettys bog muligvis er den historiske undersøgelse af udviklingen af ulighed (?) - men det ikke det, der bliver formidlet i tegneserien. Den svinger mærkeligt mellem tematisering af økonomisk teori, historie og fokusering på Pikettys person på en måde, hvor ingen af delene bliver betydningsfulde eller vigtige.

Trotskyistisk dogmatik

Politisk motivation og »nødvendighed« er der til gengæld i overflod i Forlaget Marx' udgivelse af Rob Sewells tekst. Faktisk alt for meget.

For selv om teksten overfladisk set er en introduktion til Marx' økonomiforståelse, så er tekstsamlingen samlet set et retorisk forsvar for den trotskyistiske Militant-tendens' politiske strategi og kriseforståelse (det er da også Revolutionære Socialister, tidligere Socialistisk Standpunkt, der har udgivet bogen på dansk på Forlaget Marx). Med de svagheder, det indebærer.

Den største er en meget dogmatisk kriseforståelse.

Den lyder ganske vist ikke på den standard-marxistiske forklaring om »profitratens tendentielle fald«, dvs. en henvisning til, at når kapitalinvesteringer i produktionsapparatet forvandles fra profitforøgende investeringer til det modsatte: uproduktiv dødvægt for produktionen.

Sewells kriseforklaring lyder i stedet på overproduktion, dvs. at kapitalisters stræben efter størst mulig profit fører til en overflod af varer, som markedet ikke kan opsuge – og derfor udløser pris- og profitfald.

Problemet i begge kriseforklaringer er, at de – i det mindste i Sewells fremstilling – er ahistoriske, ukonkrete og først og fremmest begundet i en fetichering af Marx' teoriforståelse som almenlydig og sand. På tværs af 150 års historisk og økonomisk videreudvikling af kapitalismen. Og på tværs af Marx' eget kritiske udgangspunkt imod alle dogmer, virkelighedsforståelser og teoridannelser.

Det grundlæggende problem i Sewells bog er, at den ikke er Marx-kritisk.

Det betyder også, at Sewell i bogen foretager nogle retoriske spring fra udlægning af marxistiske grundbegreber til aktuelle kommentarer og afvisninger af andre teoridannelser, der er helt og aldeles uargumenterede.

Kort sagt: Bogen vil nok kunne bruges til grundskoling i Revolutionære Socialisters mødevirksomhed. Men den er (næsten) uden interesse for alle andre.

Det er synd. For Marx' tænkning er stadig interessant, også i dens begrebsdannelser. Men i stedet for Sewells introduktion vil jeg anbefale Birger Lindes *De store kriser I – Kriseteori og kriser i 1800-tallet, inspirationen fra Marx*, der udkom som arbejdsrapport fra Internationale Udviklingsstudier på Roskilde Universitetscenter (RUC) i 2004.

Lindes bog er anderledes interessant, medtænkende og kritisk over for både Marx og kriseteori generelt – og påviser i øvrigt mindst fem forskellige kriseforklaringer i Marx' skrifter.

[Læs anmeldelsen »Marx og kriseteori« hos Modkraft.dk](#)

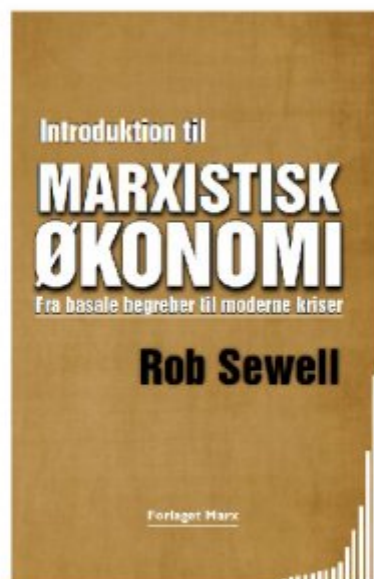
Jeg må dog indrømme, at jeg havde fornøjelse af bogen på én måde: Den tvang mig til at lave noter og skrive kritiske bemærkninger i dens margen for at fastholde de punkter, hvor jeg var uenig med Sewell og hvor der måske er også er svagheder/uklarheder i Marx' teoridannelse – i det mindste i Sewells fremlægning af stoffet.

Men jeg kan ikke anbefale bogen. Dertil er den for manipulatorisk og retorisk indskrænket.

Ole Wugge Christiansen er redaktør på Modkraft.

Rob Sewell: *Marxistisk Økonomi - Fra basale begreber til moderne kriser*, forlaget Marx. 158 sider. 150 kroner.

Esben S. Titland: *Piketty på fem minutter. Kapitalen i det 21. århundrede*. Forlaget Vandkunsten. 26 sider. 99,95 kroner.

Redaktion: Kontradoxia

Emneord: marxisme | politisk økonomi | boganmeldelse | baggrund |

Tak fordi du bruger Modkraft.

Vi håber du har læst noget interessant eller oplysende.

Du kan støtte Modkraft via MobilePay: **36 39 73 31**